

مغناطیس حسینی در «اکسیر محبت» / حرکتی که بر مدار عشق در جریان است

«زیارت اربعین» که این روزها مشتاقان زیادی دارد، یکی از مهم ترین محورهای حیاتی فرهنگ شیعه است که همواره شیعیان راستین با این نشانه در طول تاریخ شناخته می شدند...

ایمینی موحّد: «زیارت اربعین» که این روزها مشتاقان زیادی دارد، یکی از مهم ترین محورهای حیاتی فرهنگ شیعه است که همواره شیعیان راستین با این نشانه در طول تاریخ شناخته می شدند. [۱] شکوه حضور، وحدت و همبستگی شیعیان در اربعین حسینی برای منتظران ظهور حضرت حجت (عج) بسیار چشم نواز و زیباست.

سنگ بنای اربعین حسینی را اهل بیت عصمت و طهارت با اهداف مشخص و برنامه ریزی های کلان در تاریخ به یادگار گذاشتند. «مسأله آمدن بر سر مزار سیدالشهدا(ع)، در حقیقت امتداد حرکت عاشورا بود، با این کار خواستند به پیروان حسین بن علی(ع) و دوستان خاندان پیغمبر و مسلمانانی که تحت تأثیر این حادثه قرار گرفته بودند تفهیم کنند، این حادثه تمام نشد؛ مسأله با کشته شدن، دفن کردن و اسارت گرفتن و بعد رها کردن اسیران خاتمه پیدا نکرد؛ مسأله ادامه دارد. به شیعیان یاد دادند اینجا محل اجتماع شماس؛ اینجا میعاد بزرگی است که با جمع شدن در این میعاد، هدف جامعه شیعی و هدف بزرگ اسلامی جامعه مسلمین را باید به یاد هم بیاورید، تشکیل نظام اسلامی و تلاش در راه آن حتی در حد شهادت، آن هم با آن وضع! این چیزی است که باید از یاد مسلمانان نمی رفت و خاطره آن برای همیشه زنده می ماند، آمدن خاندان پیغمبر، امام سجاد(ع) و زینب کبری(س) به کربلا در اربعین به این مقصود بود» [۲]

طبق آخرین آمار منتشر شده توسط دولت عراق در مراسم پیاده روی اربعین سال ۱۳۹۴، بیش از ۲۷ میلیون نفر از ۶۰ ملیت مختلف به کربلای معلی مشرف شده که در واقع اربعین بزرگترین اجتماع بشری را به خویش اختصاص داده است. در حالی اجتماع زائران حسینی در بیستم ماه صفر هر سال [۳] در کربلا شکل می گیرد که تا قبل از آن از اجتماع مسلمانان بمناسبت ایام ذی الحجه و حج واجب در مکه بعنوان نماد اجتماع با شکوه مسلمانان یاد می شد.

یکی از مهمترین سؤالی که این روزها ذهن هر کسی را به خود مشغول می کند علت استقبال مردم از این رویداد جهانی است، رویدادی که با وجود سانسورهای همه ساله توانسته کمر غول های رسانه ای جهان را خم کرده و ندای خود را جهانی کند. چند سالی است کارگزاران کشورهای همچون عراق و ایران بعنوان محور برگزاری زیارت اربعین بعد از اتمام دهه اول محرم برنامه مهمی جز خدمت به برگزاری با شکوه اجتماع اربعین حسینی ندارند. اجتماع زائرین اربعین دیگر مرزهای جغرافیایی را در هم نوردیده و تمام امکانات و تجهیزات را بدون هیچ مصوبه یا بخشنامه ای برای برگزاری هرچه بهتر مراسم اربعین حسینی بسیج کرده است.

هرچند برای پاسخ به این سوال باید الگوواره [۴] های مختلفی را بررسی کرد اما با مقدمه ای کوتاه سراغ مهمترین علت استقبال از اربعین خواهیم رفت.

از سفر به «خانه خدا» تا زیارت «خون خدا»

مقایسه حماسه عظیم اربعین که سال به سال در حال گسترش است با سفر سالیانه حج می تواند تا حدودی حقیقت و فلسفه رشد حضور مردم در گردهمایی اربعین را برای ما روشن می کند.

بنا به آماري که وزارت حج عربستان منتشر کرده در سال ۲۰۱۶ قریب به یک میلیون ششصد هزار نفر در موسم حج شرکت کرده اند که نسبت به سال گذشته این تعداد ۴٪ کاهش یافته است.

مراسم حج همه ساله به دلیل سوء مدیریت مسئولین خودخوانده، تلفات فراوانی داشته است. بطور مثال در سال ۱۹۸۷ چهارصد نفر، در سال ۱۹۹۰ هزار و چهارصد و بیست و شش نفر، در سال ۲۰۰۶ تعداد سیصد و شصت و سه نفر در سال ۲۰۱۵ بیش از دو هزار نفر و همچنین در سال ۲۰۱۶ بیش از دویست نفر به شهادت رسیده اند.

خدمت رسانی به زائرین خانه خدا را تنها ارتش عربستان به عهده دارد و به ندرت دیده می شود کسی بصورت داوطلبانه به حجاج خدمتی بکند که این امر باعث شده کرامت انسانی توسط گارد سعودی رعایت نشده و به ضیوف الرحمن بی احترامی های فراوانی شود.

۲۰۰ کارمند اداری، ۲۷۰۰ کارگر خدماتی و ۲۶۰ نفر بازرس و ۱۰۰ ناظر تنها غیر نظامیانی هستند که با مزایا و حقوق هنگفت به تکالیف قانونی خود پیرامون حجاج انجام وظیفه می کنند. در مسیر انجام فرائض حج خبری از ایستگاههای مردمی جهت استقبال و پذیرایی حجاج دیده نمی شود و تنها لطف دولت عربستان به زائرین خانه خدا توزیع ۱.۵ میلیون بطری آب کوچک است.

اما در حماسه اربعین طبق آماري که دولت عراق سال گذشته منتشر کرده در سال ۲۰۱۵ جمعیت زائرین به بیش از ۲۷ میلیون نفر رسید و ۱۷۵۰۰ موب (ایستگاههای صلواتی مردمی) در مسیر پیاده روی زائرین امام حسین علیه السلام توسط اقشار مختلف مردم بصورت خودجوش برپا شده است.

از سوی دیگر بزرگترین حجم خدمات داوطلبانه و رایگان همچون استراحتگاهها، حمل و نقل زائرین، توزیع میان وعده ها و وعده های مختلف غذایی را فقط در ایام اربعین حسینی می بینیم بنحویکه تنها در یک موبک روزانه ۳۲۰۰۰ پرس غذا در سه

وعده پخت و توزیع می شود.

هرچند دشمنان قسم خورده شیعیان از شکوه اربعین، لرزه بر پیکره وجودشان می افتد و همه ساله عملیات های مختلف تروریستی را طراحی می کنند اما همبستگی مدیران، خادمان و زائران این تجمع میلیونی مانع از نفوذ بدخواهان شده و پیاده روی اربعین را به امن ترین مانور اقتدار امت اسلامی تبدیل کرده است.

حماسه اربعین برخی از آمار دست نیافتنی را نیز تا سالهای سال به خود اختصاص داده است. بطور مثال؛ طولانی ترین راهپیمایی جهان با ۴۰۰ مایل، حضور آئین های مختلف (مسلمانان، مسیحیان، بودائی، یهودیان، زرتشتیان و ...) در یک اجتماع جهانی از ۶۰ ملیت مختلف و با جمعیتی بالغ بر ۲۷ میلیون نفر و توزیع ۲۰۰ میلیون پرس غذای گرم جهت پذیرایی از زائرین و برپایی بزرگترین نمازجماعت به طول ۳۰ کیلومتر از نکات حائز اهمیت و منحصر بفرد در حماسه اربعین است.

کلید واژه «محبت» برگ برنده شیعیان

با بررسی آماری که ذکر شد می توان به راحتی دریافت، حلقه مفقوده ای در مدیریت سفر سالیانه حج وجود دارد که باعث تلفات جانی و کاستی های فراوان مدیریتی شده است. همان کلیدواژه ای که نمود آن در حماسه پیاده روی اربعین، این اجتماع را به نمادی جهانی تبدیل کرده است.

بدون شک محور ارتباطات و رمز موفقیت در پیاده روی اربعین « محبت » است. در حماسه اربعین از مدیران تا خادمان و از ماموران امنیتی تا زائران در مقابل همدیگر در اوج محبت، تواضع و افتادگی هستند. این عشق و علاقه مومنین به همدیگر یک روی سکه است که روی دیگر آن اُبّهت و عزت شیعیان در مقابل استکبار جهانی است که خداوند در قرآن به این موضوع سفارش کرده است.^[۵]

خداوند متعال به رسول گرامی اسلام در قرآن تاکید می کند که به مسلمانان بگو جز «محبت به اهل بیت» اجر و پاداشی برای رسالت خود از شما نمی خواهم.^[۶] رسول خدا صلی الله علیه و آله در ذیل روایتی به حضرت امیرمومنان علیه السلام می فرماید: «یا علی برای هر چیز پایه و اساسی است و اساس اسلام محبت و دوستی نسبت به ما اهل بیت است.»^[۷] و در بیان دیگری می فرماید: خدا دوستداران حسین علیه السلام را دوست دارد^[۸] و البته به استناد روایات متعدد یکی از نشانه های ایمان واقعی اوج محبت و علاقه مومنین نسبت به یکدیگر است.^[۹]

مقام معظم رهبری کلیدواژه « محبت » را از برتری های شیعیان و یکی از نواقص عمده دیگر فرّق اسلامی دانسته و می فرماید: «این حرکت (پیاده روی اربعین) حرکت عشق و ایمان است؛ هم در آن ایمان و اعتقاد قلبی و باورهای راستین، تحریک کننده و عمل کننده است؛ هم عشق و محبت. تفکر اهل بیت و تفکر شیعی همین جور است؛ ترکیبی است از عقل و عاطفه، ترکیبی است از ایمان و عشق؛ ترکیب این دو. این آن چیزی است که در سایر فرّق اسلامی، خلأ آن محسوس است؛ سعی هم میکنند گاهی به یک نحوی این خلأ را پُر کنند، [اما] نمیشود»^[۱۰]

ذکر این نکته از سوی رهبر معظم انقلاب نشان دهندهی نگاه عمیق ایشان به تاریخ اسلام و جامعهی اسلامی است که سالها قبل از اینکه این مراسم باشکوه برگزار شود، با تعبیر مغناطیس حماسه‌ی حسینی، از اربعین با عظمت یاد می‌فرمودند. ایشان از ابتدای راه افتادن این جریان پیاده‌روی اربعین هم عنایت خاصی به آن داشته و همه ساله به حضور در آن تاکید می کنند.

توجه به مقوله محبت در برنامه ریزی های کلان اربعین

پس لازم است به موضوع تعمیق «محبت نسبت به اهل بیت» و «محبت مومنین نسبت به همدیگر» در برنامه ریزی های کلان اربعین، سخنرانی ها و نوحه خوانی ها توجه ویژه ای داشت.

بی شک تاکید بی مورد بر جریان های بی فایده سیاسی و مشکلات غیر ضروری اجتماعی آسیب بزرگی است که ضررهای کلان بر پیکره این حماسه وارد خواهد کرد.

«یاری مظلومان جهت رهایی از چنگال ضالمان جهان»، «جذب حداکثری و دفع حداقلی، اتحاد و همدلی مسلمانان در مقابل استکبار جهانی»، «از بین رفتن مرزهای اعتباری جغرافیایی» و جایگزین شدن مرزهای اعتقادی، «تعمیق باورهای اعتقادی و هم افزایی معرفتی»، «التزام به تکالیف دینی (اعم از انجام واجبات و ترک محرمات)»^[۱۱] همه از نتایج و برآیند توجه به موضوع مهم «محبت» است.

اگر چه عده ای از مسلمانان همه ساله در مکه گرد «خانه خدا» طواف می کنند، اما سیل شیعیان مردم جهان در اربعین حسینی با شور و تکاپوی عجیبی به سوی «خون خدا» پیاده به راه می افتند، حرکتی که بر مدار عشق به سوی عصر ظهور حضرت مهدی (عج) در جریان است.

امید است که با محوریت «محبت امام حسین علیه السلام»^[۱۲] در ایام اربعین حسینی بتوانیم جامعه ای همدل، همفکر، همنان، ه آماده تا از همیشه با، طمه، حضرت مهدی، (عج) فراهم کنیم.

[۱] - در کتاب «إقبال»، سیّد بن طاووس با إسنادش به أبی‌جعفر طوسی، و او با إسنادش به امام حسن عسکری علیه السّلام روایت می‌کند که آن حضرت فرمودند: «علامات المؤمن خمس: صلوات إحدى و خمسين، و زیارة الأربعین، و التّختم بالیمین، و تعفیر الجبین، و الجّه بسم الله الرحمن الرحیم. «نشانه‌های مؤمن پنج چیز است: اوّل: نماز پنجاه و یک رکعت (واجب و نافله در طول شبانه روز). دوّم: زیارة اربعین حضرت سیّد الشهداء علیه السّلام. سوّم: انگشت در دست راست نمودن. چهارم: پیشانی بر خاک گذاردن. پنجم: بلند گفتن بسم الله الرحمن الرحیم در نمازهای جهریّه (صبح، مغرب و عشاء)»

[۲] - خطبه‌های نمازجمعه تهران، ۱۳۶۶/۷/۲۴، به نقل از کتاب «آفتاب در مصاف»، انشارات مؤسسه انقلاب اسلامی-دفتر حفظ و

نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، صفحه ۲۳۶

[۳] - بیستم صفر مصادف باچهلّم شهادت سومین پیشوای شیعیان است

[۴] - paradigm

[۵] - قرآن کریم/سوره مائده/آیه ۵۴/ یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَ يُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ لَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَ اللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ
ای کسانی که ایمان آورده اید ، هر کس از شما از دین خود برگردد (زبانی به خدا نمی زند) خداوند به زودی گروهی را خواهد آورد که آنها را دوست دارد و آنها نیز او را دوست دارند ، در برابر مؤمنان رام و خاضعند و در برابر کافران مقتدر و پیروز ، در راه خدا جهاد می کنند و از سرزنش هیچ ملامتگری نمی هراسند. این (ایمان و محبت و شهادت) فضل خداوند است که به هر کس بخواهد می دهد و خداوند (از نظر وجود و توان و رحمت) گسترده است و داناست.

[۶] - قرآن کریم/سوره شوری/آیه ۲۳/ ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهَ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا اسْتُلْكَم عَلَيْهِ اجْرًا اِلَّا الْمَوْدَه فِي الْقُرْبَى وَ مَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَه نَدَدْ لَهُ فِيهَا حَسَنًا اِنْ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ/ این است آنچه خداوند بندگان را که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند بدان نوید می دهد. بگو: من بر ابلاغ رسالتم که شما را به چنین جایگاهی می رساند، هیچ مزدی جز دوستی با خویشانم از شما نمی خواهم، و هر کس کاری نیکو کند (به خویشان پیامبر مودّت داشته باشد) برای او در کار نیکویش پاداش نیک می افزاییم و کمبودهای آن را جبران می کنیم، چرا که خداوند بسیار آمرزنده و سپاسگزار است.

[۷] - اصول کافی/جلد دوم/ صفحه ۲۶۲/عن التّیّ صلی الله علیه و آله قال: یا علیّ لکلّ شیّ أساس و أساس الاسلام حبنا أهل البيت کتاب بحارالانوار/ جلد ۴۳/صفحه ۲۶۱/حسین منی و انا من حسین، احب الله من احب حسینا، حسین سبط من الاسباط/ حسین از من است و من هم از حسینم، هر که حسین را دوست بدارد خداوند دوست او باد، حسین فرزندزاده ای است از فرزندزادگان انبیاء

[۸] - بحار الانوار، علامه مجلسی، ج ۴۳، ص ۲۶۲، ح ۱/حُسَيْنٌ مَيِّ وَ اَنَا مِنْ حُسَيْنٍ أَحَبَّ اللَّهُ مَنْ أَحَبَّ حُسَيْنًا حُسَيْنٌ سَبْطٌ مِنْ الْأَسْبَاطِ

رسول خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله) فرمودند: حسین از من است و من از حسین هستم. خدا دوست دارد کسی را که حسین دوست بدارد. حسین نوه‌ای از نوه‌ها[یم] است.

[۹] - پیامبراکرم(ص): وَدَّ الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ فِي اللَّهِ مِنْ أَعْظَمِ شُعَبِ الْإِيمَانِ وَ مَنْ أَحَبَّ فِي اللَّهِ وَ أَبْغَضَ فِي اللَّهِ وَ أَعْطَى فِي اللَّهِ وَ مَتَعَ فِي اللَّهِ فَهُوَ مِنْ أَصْفِيَاءِ اللَّهِ./دوستی برای خدا از بزرگترین شعبه های ایمان است و کسی که دوستیش برای خدا و دشمنیش برای خدا بخشش برای خدا و جلوگیری اش برای خدا باشد او از انتخاب شدگان است/المحاسن، ج ۱، ص: ۲۶۳

[۱۰] - ۱۳۹۴/۰۹/۰۹ بیانات در ابتدای درس خارج فقه درباره پیاده‌روی اربعین

[۱۱] - ۱۳۹۵/۰۱/۱۱/ بیانات در دیدار جمعی از مداحان اهل‌بیت علیهم‌السلام /محبت کارساز است اما کافی نیست، ولایت لازم است. ولایت یعنی تویی کردن، دنباله‌روی کردن، دست به دامن اینها زدن؛ راهی را که اینها رفته‌اند انسان آن راه را برود؛ این لازم است.

[۱۲] - حب الحسين يجمعنا